

بررسی مشکلات معلمان در برگزاری کلاس‌های چندپایه استان آذربایجان غربی

مهشاد مهدیه^۱

۱- کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، پردیس علامه طباطبایی ارومیه

mahshadmahdiyeh ۹۶۳@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی مشکلات معلمان در برگزاری کلاس‌های چندپایه استان آذربایجان غربی در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ انجام شد. دلایل وجودی و علل تشکیل کلاس‌های چندپایه در کشورهای مختلف متفاوت‌اند. کلاس‌های چندپایه از طریق افزایش دسترسی کودکان به ویژه دختران به فرصت‌های آموزشی، نقشی مهم را در کمک به کشورها در نیل به اهداف هزاره و در جهت کاهش فقر ایفا می‌کنند. مسایلی مانند مهاجرت روستاییان، تعصبات قومی، بالا رفتن سن ازدواج، کاهش جمعیت، پراکندگی روستاها، عدم تأمین نیروی انسانی مجرب و افزایش نرخ تکرار پایه و... باعث شده کلاس‌های چندپایه در مناطق روستایی کشور گسترش یابد. جامعه آماری این پژوهش، ۸۶۹ نفر از آموزگاران کلاس‌های چندپایه آذربایجان غربی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ می‌باشد که از بین آن‌ها نمونه آماری شامل ۳۹ نفر از معلمان است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش پدیدار شناسی استفاده شده است. نتایج نشان داد مشکلاتی مانند ضعف قوانین و مقررات، کمبود منابع و امکانات، نارسایی محتوای درسی، به کار نبردن روش‌های فعال تدریس، مسائل اجتماعی-فرهنگی، عوامل انگیزشی، مسائل اقتصادی، روابط خانه و مدرسه، و مسائل عاطفی که کلاس‌های چندپایه با آن‌ها مواجه است.

کلمات کلیدی: چندپایه، آذربایجان غربی، معلمان

مقدمه

در آموزش و پرورش شرایط متنوعی در حوزه تعلیم و تربیت وجود دارد که متفاوت از یکدیگر بوده و برنامه‌ریزان به ویژه معلمان به مقتضای شرایط می‌بایست کار یاددهی و یادگیری را پیش ببرند. یکی از این شرایط ویژه وجود مدارس کوچک یا کلاس‌های چند پایه است که یک معلم مجبور است چند پایه را به طور همزمان و در یک کلاس تدریس کند. این موقعیت‌ها نسبتاً رایجند و معمولاً در مناطق روستایی یا در مدارس کپری و مدارس خاص روی می‌دهند [۱]. کلاس چندپایه در تعریف، کلاسی است که در آن چندپایه تحصیلی در مقطع ابتدایی به طور همزمان در یک کلاس تشکیل می‌شوند و تنها یک معلم، آن‌ها را آموزش می‌دهد. کلاس‌های چندپایه حدود ۱۵ درصد از مدارس ابتدایی کشور را در برمی‌گیرند [۲]. که با توجه به روند رو به رشد مهاجرت روستاییان به شهرها و به حدنصاب نرسیدن تعداد دانش‌آموزان برای تشکیل کلاس‌های مستقل در مناطق یادشده، افزایش تعداد این کلاس‌ها در آینده اجتناب‌ناپذیر خواهد بود؛ به همین دلیل، لازم است متولیان نظام آموزشی کشور، در راستای ارتقای سطح کیفیت فعالیت‌های آموزشی در این کلاس‌ها اهتمام و با تدابیری مناسب از این وضعیت چالش‌انگیز، به عنوان فرصتی آموزشی در جهت افزایش کارایی این کلاس‌ها بهره‌گیرند. تجارب کشورهایمانند غنا و سودان، مؤید توجه وافر آن‌ها به این کلاس‌ها و برنامه‌ریزی برای استفاده بهینه از این کلاس‌هاست [۳]. درحالی که تشکیل کلاس‌های چندپایه در کشور ما و تعدادی دیگر از کشورها از روی ناچاری است، در کشورهایمانند آمریکا و کانادا، تشکیل کلاس‌های چندپایه به عمد، به دلیل تحقق اهدافی دیگر صورت می‌گیرد [۴]. دلایل وجودی و علل تشکیل کلاس‌های چندپایه در کشورهای مختلف متفاوت‌اند. کلاس‌های چندپایه از طریق افزایش دسترسی کودکان به ویژه دختران به فرصت‌های آموزشی، نقشی مهم را در کمک به کشورها در نیل به اهداف هزاره و در جهت کاهش فقر ایفا می‌کنند [۵]؛ این مدارس، اغلب در مناطق دورافتاده و محروم جهان، واقع شده‌اند که در آنجا معلمان در شرایطی بسیار سخت، زندگی و کار می‌کنند و از طرف نظام آموزشی نیز چندان حمایت نمی‌شوند [۶]. از نظر لیتل، افزایش دسترسی به فرصت‌های آموزشی در مناطق محروم، افزایش دسترسی برای یادگیری در مدارس با تعداد معلمان ناکافی، نهایت استفاده از معلم و فضای کلاسی و استفاده اثربخش‌تر از منابع موجود از جمله دلایل اصلی وجود کلاس‌های چندپایه در بعضی از کشورها بیان شده‌اند [۷]. نیلور وجود ملاحظاتی فلسفی و ملاحظاتی اداری را در شکل‌گیری و ایجاد این کلاس‌ها مؤثر می‌داند. ملاحظاتی فلسفی از نظر او ناظر به بهبود رشد شناختی و اجتماعی در گروه‌های نامتجانس در این کلاس‌ها و کاهش رفتارهای ضداجتماعی دانش‌آموزان است. در صورتی که ملاحظاتی اداری به «اندازه و شکل کلاس‌ها، کمبود جمعیت دانش‌آموزان برای تشکیل کلاس تک پایه، دلایل اقتصادی، ضرورت خدمت به انسان‌های محروم و اصلاحات آموزشی» اشاره دارد [۸]. در تحقیقی که توسط کاترین سارجنت (۲۰۰۵) ارائه شده، آمده است: کشور چین نیز از سال ۱۹۹۰ برای اینکه بتواند نرخ جمعیت را برای آموزش افزایش دهد، رو به تشکیل کلاس‌های چندپایه آورده است؛ اما نحوه برگزاری یک کلاس چندپایه مورد نقد معلمان و والدین است، چراکه آن‌ها معتقدند برگزاری کلاس‌های چندپایه، جایگزین مناسبی برای رشد و ترقی این کشور نخواهد بود. ایشان معتقدند کلاس‌های تک پایه برای رسیدن به دستاوردهای علمی و عملی، مؤثرتر می‌باشد. اجبار سیستم آموزشی این کشور برای ادامه کلاس‌های چندپایه از چند جهت می‌باشد: جمعیت زیاد، نداشتن اماکن مناسب برای برگزاری کلاس‌های تک پایه و همچنین در این مقاله اشاره شده است که بیشتر روستاهای کشورهای در حال توسعه جهان، مانند اندونزی، هند، بنگلادش، کلمبیا، مکزیک، زئیر و ... در راستای نظام آموزشی چندپایه حرکت می‌نمایند. البته قابل ذکر است بعضی از کشورهای توسعه یافته مانند آمریکا، کانادا، انگلستان، آلمان، هلند و ... نیز برای جوامع روستایی خودشان، اقدام به برگزاری کلاس‌های چندپایه نموده‌اند. آن‌ها به جهت اینکه روستاهای مورد اقدام این کشورها از بابت قلت جمعیت، نسبت به این مهم اقدام کرده‌اند اما با این تفاوت که در نحوه آموزش برای این کلاس‌ها از شیوه‌های نوین تدریس و فرصت‌های برابر آموزشی استفاده کرده‌اند [۹].

رودگر آدامز، (۲۰۱۰) در تحقیقات آموزشی که در مناطق روستایی کشور کانادا انجام داده است به واقعیت‌هایی در خصوص مدارس چندپایه در این کشور پی برده است. مدارس چندپایه از نظر فضای آموزشی بسیار کوچکتر از مدارس تک پایه بوده و

همچنین تعداد دانش‌آموزان این مدارس نیز نسبت به مدارس تک پایه کمتر است. این مدارس در خارج از محیط اصلی روستا (خارج از مرکز روستا) واقع شده است و این بدان جهت است که اکثریت ساکنین این محلات، مهاجرین می‌باشند. او دریافته است این نحوه از آموزش در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، کاربردی مناسب دارند با این تفاوت که امکانات هر کشور با کشور دیگر در نحوه اجرا و آموزش، تأثیر بسزایی دارد. به عنوان مثال در کشور کانادا، معلمان این مدارس آموزش‌های زیاد و ویژه‌ای جهت تدریس طی می‌کنند (به خصوص آموزش از راه دور). دوره تدریس این معلمان بسیار کوتاه است و این شاید به جهت پراکندگی سطوح درسی چندپایه باشد و به همین جهت تعداد معلمان حرفه‌ای در این نحوه تدریس بسیار کم است. این سیستم آموزشی به جهت انعطاف پذیر بودن، دانش‌آموزانی که از هوش و استعداد برتری نسبت به سایرین برخوردارند را قادر می‌سازد، مراحل آموزش را سریع‌تر طی نمایند.

به طور کلی وجود مدارس ابتدایی با کلاس‌های چند پایه واقعیتی است که در بسیاری از مناطق آسیا و آفریقا و آمریکای لاتین نواحی دیگر جهان وجود دارد هر چند که از لحاظ کیفیت اجرا با هم تفاوت دارند. به عنوان مثال در چین بیش از ۴۲۰ هزار و در اندونزی ۲۰ هزار و در مالزی ۱۵۴۰ مدرسه تک اتاقی و ۸ درصد آموزشگاه‌های فیلپین و ۶۱ درصد دبستان‌های هندوستان، تنها یک یا دو آموزگار دارند. ۲۲ درصد از دبستان‌های مکزیک دارای ۶ پایه با تنها یک آموزگار هستند [۱۰].

هر چند وجود کلاس‌های چندپایه در نظام آموزشی به خودی خود به عنوان یک چالش و محدودیت تلقی می‌شود، وجود مجموعه‌ای از مشکلات، مسائل و تنگناها، عرصه ارائه خدمات آموزشی را بر معلمان و مدیران آموزشی تنگ تر کرده‌اند؛ آشنایی با این مشکلات می‌تواند زمینه شناسایی و تجزیه و تحلیل درست از این مشکلات را برای مسئولان فراهم آورد. هدف پژوهش حاضر توصیف تجارب معلمان از مشکلات و مسائل کلاس‌های چندپایه در مناطق روستایی آذربایجان غربی و ارائه راهکارهایی برای بهبود کیفیت این کلاس‌ها است.

پیشینه تحقیق

شواهد فراوانی پیرامون مسائل و مشکلات کلاس‌های چندپایه به چشم می‌خورد. صمدیان (۱۳۸۵) اعلام می‌کند مسایلی مانند مهاجرت روستاییان، تعصبات قومی، بالا رفتن سن ازدواج، کاهش جمعیت، پراکندگی روستاها، عدم تأمین نیروی انسانی مجرب و افزایش نرخ تکرار پایه و... باعث شده کلاس‌های چندپایه در مناطق روستایی کشور گسترش یابد. آقازاده و فضلی (۱۳۸۹) نیز بر گسترش کلاس‌های چندپایه در مناطق روستایی از دو جنبه فلسفی و ملاحظات اداری اشاره می‌کنند. از لحاظ فلسفی، بهبود رشد شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان و کاهش رفتارهای ضداجتماعی و از لحاظ ملاحظات اداری، عواملی مانند کاهش جمعیت دانش‌آموزی، نیازهای اداری-مالی و موقعیت جغرافیایی در توسعه کلاس‌های چندپایه در مناطق روستایی نقش دارند [۱۱ و ۱۲]. ولی در کنار این مسائل، علت اصلی تشکیل کلاس‌های چندپایه^۱ در مناطق روستایی به حد نصاب نرسیدن تعداد دانش‌آموزان یک پایه تحصیلی است [۱۳]. هم‌چنین مکوسانا و کاپیسا^۲ (۱۳۸۶) نیز عوامل جغرافیایی، عوامل سیاسی، عوامل فرهنگی، عوامل اقتصادی-اجتماعی را از دلایل تشکیل کلاس‌های چندپایه در مناطق روستایی دانسته و این عوامل را باعث دور ماندن کودکان این مناطق از درس و مدرسه می‌داند. به اعتقاد صالحی (۱۳۸۰) و وین سنت^۳ (۱۹۹۹) نیز، پراکندگی روستاها و دور بودن فاصله بین خانه و مدرسه، در تشکیل کلاس‌های چندپایه نقش دارد. اسدی، در تحقیقی، ضمن بررسی مشکلات روش‌های موجود تدریس در کلاس‌های چندپایه در شهرستان گلیایگان، دریافته است که با وجود مشکلاتی مانند کمبود وقت، عدم آگاهی معلمان از روش‌های تدریس و شلوغ بودن این کلاس‌ها، می‌توان با ایجاد تحول در شیوه تدریس معلمان این کلاس‌ها و تقویت امکانات فیزیکی و آموزشی این مدارس به بهبود عملکرد آموزشی و تحصیلی دانش‌آموزان در کلاس‌های چندپایه کمک کرد؛ همین طور

^۱ Multi-grade Classroom

^۲ Mksana & Kapesa

^۳ Vincent

بهنام هشتجین و ساعدی زرج آباد و قیصر در پژوهش‌هایی در همین خصوص، حل مشکلات کلاس‌های چندپایه و بهبود کیفیت یادگیری دانش‌آموزان را در این کلاس‌ها در گرو «استفاده از آموزگاران باتجربه برای تدریس در این کلاس‌ها، تشکیل کلاس‌های ضمن خدمت برای معلمان این کلاس‌ها، به حداقل رساندن تعداد پایه‌های هر کلاس (دست کم، دوپایه در یک کلاس)، فراهم کردن تجهیزات و امکانات آموزشی و کمک آموزشی به مدارس، تغییر در حجم کتاب‌ها و ساعات تدریس متناسب با شیوه آموزشی کلاس‌های چندپایه، استفاده از نقش کمک آموزگار، استفاده بیشتر از روش دانش‌آموز محوری، دادن پاداش و حقوق و امتیازهای ویژه و درکل، توجه به رفاه و مسائل معیشتی معلمان و توجه به شرایط فرهنگی و جغرافیایی خاص هر منطقه» دانسته‌اند.

سوال‌های پژوهش

۱. از دیدگاه معلمان، آموزش چندپایه با چه مشکلاتی مواجه است؟
۲. از دیدگاه معلمان، دانش‌آموزان کلاس‌های چندپایه با چه مشکلاتی مواجه هستند؟
۳. از دیدگاه معلمان، چه راهکارهایی را می‌توان برای کاهش مشکلات کلاس‌های چندپایه ارائه داد؟

روش پژوهش

در این پژوهش، روش تحقیق کیفی از نوع پدیدارشناسی به کار برده شده است. ابزار گردآوری اطلاعات، مصاحبه کیفی نیمه سازمان یافته می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش، ۸۶۹ نفر از آموزگاران کلاس‌های چندپایه آذربایجان غربی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ می‌باشد که از بین آن‌ها نمونه آماری شامل ۳۹ نفر از معلمان است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش پدیدارشناسی اسمیت^۱ استفاده شده است که شامل تولید داده‌ها، تجزیه و تحلیل داده‌ها و تلفیق موردها [۱۴]. به این ترتیب که مصاحبه‌ها پس از ضبط بر روی فایل صوتی به نوشتار تبدیل شده و محقق به خواندن و بازخوانی مکرر متن هر یک از مصاحبه‌ها پرداخته و سپس مقوله‌های جزئی و فرعی تعیین و نام‌گذاری شد. پس از آن، محقق با استمرار مقایسه و لحاظ کردن تفاوت‌ها و شباهت‌های مقوله‌های فرعی، مقوله‌های کلی‌تر را استخراج کرده است. برای هر یک از مصاحبه‌ها، یک جدول خلاصه‌سازی تدوین شده و در نهایت از طریق تلفیق، فهرست کاملی از مقوله‌ها استخراج شده است.

یافته‌ها

داده‌های تحقیق حاصل کدگذاری متن مصاحبه با معلمان مدارس چندپایه است. در مرحله کدگذاری باز با تحلیل متن مصاحبه‌های ۹۶ کد باز به دست آمد که به صورت گزاره‌های مفهومی اولیه مشخص شد و پس از استخراج مقوله‌ها از کدهای باز، تعداد ۲۱ کد محوری به دست آمد. مقوله‌های ارائه شده براساس شباهت‌های موجود بین آن‌ها به ۹ مقوله تبدیل گردید. بعد از بیان تعداد و نوع مقوله‌ها، از طریق فرایند کاهش گرایانه به روند تقلیل داده‌ها و تعداد کدهای باز، مقوله محوری و انتخابی پرداخته شد که نتایج حاصله در جدول زیر ارائه شده است:

^۱ Smith

جدول ۱. مقوله‌های به دست آمده از مصاحبه معلمان مدارس چندپایه آذربایجان غربی

مقولات	کدهای باز
ضعف قوانین و مقررات	ناهماهنگی عوامل اجرایی با معلمان
	نبود شرح وظایف آموزشی
	تداخل وظایف
	نامناسب بودن مقررات آموزشی
	ضعف قوانین انضباطی
	ضمانت اجرایی کم قوانین در برخورد با غیبت‌ها
	اعلام نکردن به موقع حذفیات
	نامناسب بودن فضای آموزشی با نیازهای دانش‌آموزان
کمبود منابع و امکانات	ناکافی بودن فضا
	محدودیت دسترسی به محیط‌های آموزشی
	کمبود تجهیزات
	ناکافی بودن امکانات
	کمبود استعداد
	اختلالات یادگیری
	اختلالات شخصیتی
	کمبود محبت
	تفاوت‌های فردی
	استرس
	بیماری‌های جسمی
	خستگی
	ناهمخوانی محتوای کتاب‌ها با نیازهای دانش‌آموزان
	عدم مطابقت برنامه با سطح شناختی دانش‌آموزان
متناسب نبودن امکانات مدارس چندپایه با محتوای برنامه درسی	
ضعف تألیف کتاب‌های درسی	
عدم انعطاف‌پذیری برنامه درسی با مدارس چندپایه	
نامطلوب بودن محتوای درسی	
متنوع نبودن کتب	
عدم دخالت دبیران در تألیف کتب	
عدم کارشناسی ساعات دروس	
کم بودن زمان تدریس	
بی‌تناسبی زمان دروس با محتوای در نظر گرفته	
نامتناسب بودن حجم کتاب و زمان با ارزشیابی از آموخته‌ها	
نحوه تنظیم ساعات تدریس	
نارسایی محتوای درسی	

انجام پژوهش کم	به کار نبردن روش‌های فعال تدریس	
فرصت نابرابر برای انجام تحقیق دانش‌آموزان		
فقدان انجام کار عملی		
امتیاز نداشتن کارهای عملی		
وقت‌گیر بودن کارهای عملی		
استفاده از روش‌های سنتی		
تدریس برنامه‌ریزی نشده		
ملموس نبودن درس برای دانش‌آموزان		
به کار نبردن روش‌های نوین تدریس		
بی‌توجهی به آموزش ملاک‌محور		
متناسب نبودن روش‌ها با محتوای برنامه درسی		
فقدان فرصت مناسب برای یادگیری		
بی‌رغبتی نسبت به درس		عوامل انگیزشی
بی‌انگیزه بودن نسبت به تکالیف		
بی‌تفاوتی نسبت به تکالیف		
نگرش منفی نسبت به مدرسه		
میزان غیبت		
بی‌توجهی به نیازها و علایق دانش‌آموزان		
دوزبانه بودن دانش‌آموزان		
بی‌انگیزه بودن معلمان		
زیاد بودن تعداد اعضای خانواده	مسائل اجتماعی-فرهنگی	
فقدان یکی از والدین		
تضاد با والدین		
روابط نامناسب والدین با یکدیگر		
زندگی در خانواده‌های درهم‌ریخته		
موقعیت نامناسب اجتماعی خانواده		
معاشرت نامناسب		
اعتیاد		
انحرافات اجتماعی		
انحرافات اخلاقی دانش‌آموزان		
درگیری دانش‌آموزان در کارهای خلاف		
فقر اجتماعی		
بی‌سوادی یا کم‌سوادی والدین		
فقر اقتصادی	مسائل اقتصادی	
سختی معیشتی دانش‌آموزان		

نیازهای دانش‌آموزان به شغل	
کار کردن دانش‌آموزان به علت فقر	
نامناسب بودن شرایط حمایتی خانواده	
آگاهی کم والدین	روابط خانه و مدرسه
رسیدگی ضعیف والدین	
نرخ پایین مشارکت والدین	
بد غذایی	
سوء تغذیه	
ناتوانی علاقمند ساختن دانش‌آموزان به تحصیل	مسائل عاطفی
ارتباط عاطفی ناصحیح آموزگار و دانش‌آموزان	
ارتباط عاطفی ناکافی آموزگار و دانش‌آموزان	

- راهکارهایی که معلمان برای کاهش مشکلات مدارس چندپایه ارائه می‌دهند عبارتند از:
۱. مقوله ضعف قوانین و مقررات: رعایت مقررات، اصلاح قوانین (اصلاح و تحول در مدیریت مدرسه)، بردباری در انجام وظایف
 ۲. مقوله کمبود منابع و امکانات: بازسازی محیط‌های آموزشی، توسعه محیط‌های آموزشی، استفاده از امکانات محلی نهادها و سازمان‌ها، هماهنگی با نهادها و سازمان‌ها
 ۳. مقوله نارسایی محتوای کتب درسی: ۱. تطبیق محتوای کتب درسی با مدارس چندپایه، ارتباط مولفان کتاب‌ها با عوامل درگیر در مدارس چندپایه، آگاهی از نیاز دانش‌آموزان و تقاضای معلمان مدارس چندپایه
 ۴. مقوله به کار نبردن روش‌های فعال تدریس: نوآوری در تدریس، انجام کار گروهی توسط دانش‌آموزان، فعال بارآوردن دانش‌آموزان، استفاده از روش‌های نوین تدریس، استفاده از رسانه‌های آموزشی در تدریس، جبران کمبودها و افزایش فرصت یادگیری، توجه به فرآیند یادگیری به جای محصول
 ۵. مقوله عوامل انگیزشی: نقش آموزگار به عنوان یک محرک، بالا بودن کیفیت کار آموزگاران، مخاطب قراردادن دانش‌آموزان به طور یکسان، تدابیر آموزشی لازم
 ۶. مقوله مسائل اجتماعی-فرهنگی: جبران کمبودهای فرهنگی، رفع محرومیت فرهنگی، توسعه فرهنگی، گسترش آموزش خانواده و ارتباط با والدین
 ۷. مقوله مسائل اقتصادی: پرداخت کمک هزینه به خانواده‌های فقیر، محرومیت‌زدایی، کاهش مشکلات خانواده‌ها، حمایت از موقعیت خانواده‌ها
 ۸. مقوله روابط خانه و مدرسه: دادن بازخورد عملکرد دانش‌آموزان به خانواده‌ها، جلب مشارکت اولیا و جامعه محلی در امور آموزشی، تشکیل هیئت امنای مدرسه، ارتباط مستمر با اولیای دانش‌آموزان، روابط انسانی مناسب با اولیاء دانش‌آموزان
 ۹. مقوله مسائل عاطفی: رعایت اصول تربیتی در برخورد با دانش‌آموزان، رعایت اصول علمی در برخورد با دانش‌آموزان، کشف استعدادها و دانش‌آموزان، شناخت دانش‌آموزان، رعایت تفاوت‌های فردی

نتیجه گیری

به منظور آماده سازی افراد جامعه و تجهیز آن ها به دانش و مهارت، راهی جز آموزش و تربیت وجود ندارد. لذا هر کشوری ناگزیر از داشتن یک نظام آموزشی پویا و فعال می باشد. نظام آموزشی مسئولیت سنگینی در قبال آموزش افراد دارد تا با به کارگیری منابع مالی و نیوری انسانی، رشد و توسعه توانایی های دانش آموزان را فراهم نماید و موجب پرورش کارآمد و خلاق افراد جامعه شود. آموزش چندپایه نیز که همه کشورها از کم تر توسعه یافته تا توسعه یافته آن را تجربه می کنند، در کشور ایران هم به عنوان بخشی از سیستم آموزشی آن است. براساس یافته های این پژوهش مشکلات کلاس های چندپایه، مشکلات مربوط به معلمان، دانش آموزان و مشکلات مربوط به خانواده هاست. مشکلاتی مانند ضعف قوانین و مقررات، کمبود منابع و امکانات، نارسایی محتوای درسی، به کار نبردن روش های فعال تدریس، مسائل اجتماعی-فرهنگی، عوامل انگیزشی، مسائل اقتصادی، روابط خانه و مدرسه، و مسائل عاطفی که کلاس های چندپایه با آن ها مواجه است.

این پژوهش با محدودیت هایی نیز مواجه بود از قبیل: منابع و تحقیقات انجام گرفته و در دسترس بسیار کم بود؛ به دلیل محدود بودن جامعه آماری به معلمان چندپایه آذربایجان غربی، قابلیت تعمیم آن به موارد مشابه، قابل تأمل است؛ ابزار گردآوری اطلاعات در این تحقیق، فقط مصاحبه های نیمه سازمان یافته بوده است؛ برخی از معلمان چندپایه در مرحله مصاحبه همکاری نمی کردند. با توجه به یافته های پژوهش برای کاهش مشکلات کلاس های چندپایه راهبردهایی ارائه شده است که به طور خلاصه عبارتند از: قانون مداری و اصلاح قوانین، مسئولیت همگانی در زمینه آموزش و پرورش، تطبیق و کارشناسی محتوای درسی با آموزش چندپایه، استفاده از روش های فعال و نوین تدریس، تدابیر آموزشی لازم جهت ارتقاء انگیزه، ارتقاء سطح فرهنگ، اقدامات حمایتی اقتصادی، برقراری ارتباط با خانواده ها، شناخت و برقراری ارتباط عاطفی با دانش آموزان.

بنابراین، بهبود آموزش کلاس های چندپایه و به دنبال آن، این اطمینان خاطر که تعداد زیادی از دانش آموزان بتوانند با آموختن مطالب آموزشی، دوره ابتدایی را به پایان ببرند، در پرتو چنین تحقیقاتی علمی می گردد؛ آنچه مهم است طبقه بندی مشکلات کلاس های چندپایه و تلاش در جهت حل آن هاست که بدین وسیله با وضعیت فعلی بتوان کمکی به فرآیند آموزش و اجرای برنامه درسی یادهی و یادگیری این کلاس ها نمود.

منابع

۱. مکوسانا، کنعان؛ کاپیسا، ماری جویس (۱۳۸۶) خودآموز چندپایه، ترجمه محرم آقازاده، تهران، آبیژ.
۲. آقازاده، محرم؛ فضلی، رخساره (۱۳۸۹) راهنمای آموزش در کلاس‌های درس چندپایه، تهران، آبیژ.
۳. *Akyman, P. and Kwame, A. Extending basic education to out-of-school children in Northern Ghana: What can multi-grade schooling teach us? In. Little, A. W. (ed.). Education for all and multigrade teaching: challenges and opportunities. Dordrecht: Springer. Pp. ۲۱۵-۲۳۸, ۲۰۰۶*
۴. آقازاده، محرم؛ فضلی، رخساره (۱۳۸۹) راهنمای آموزش در کلاس‌های درس چندپایه، تهران، آبیژ
۵. *Pridmore, P. & Son Vu, W. T. Adapting the Curriculum for Teaching Health in multigrade Classes in Vietnam. In. Little, A. W. (ed.). Education for all and multigrade teaching: challenges and opportunities. Dordrecht: Springer. Pp. ۱۶۹-۱۹۱, ۲۰۰۶*
۶. *Aksoy, N. Multigrade Schooling in Turkey: An Overview. International Journal of Educational Development: Vol ۲۸(۲). pp. ۲۱۸-۲۲۸, ۲۰۰۶.*
۷. *Little, W. A. Learning and teaching in multi-grade setting, paper prepared for the UNESCO ۲۰۰۵ EFA Monitoring Report. Accessed November, ۱۹, ۲۰۰۷ at: <http://unesco.org/images/0014/001466/146665e.pdf>. ۲۰۰۵*
۸. *Naylor, C. Split-Grade and Multi-Age classes: a review of the research and consideration of the B.C. Context. Accessed, January, ۱۵, ۲۰۰۸ at: <http://bctf.ca/publications/ResearchReports.aspx?id=۵۵۶۰>. ۲۰۰۰*
۹. *Katherine I, Sargent. The Maine Learning Technology Initiative: What is the Impact on Teacher Beliefs and Instructional Practices? ۲۰۰۵*
۱۰. حاجی اسحاق، سهیلا. (۱۳۸۹). مدارس تک اتاقی. تهران: انتشارات کورش
۱۱. *Naylor, C. Split-Grade and Multi-Age classes: a review of the research and consideration of the B.C. Context. Accessed, January, ۱۵, ۲۰۰۸ at: <http://bctf.ca/publications/ResearchReports.aspx?id=۵۵۶۰>. ۲۰۰۰*
۱۲. *Veenman, S. Cognitive and Non Cognitive Effect of Multi-Age Classes. Best Evidense Synthesis. Review of Educational Research. ۶۵(۴) ۱۹۹۵*
۱۳. کیایی، فاطمه (۱۳۸۲) "درآمدی بر چگونگی کلاس‌های چندپایه"، مجله رشد معلم، شماره ۱۸۰
۱۴. احدی ارسون، کبری (۱۳۹۱)؛ مطالعات تجربیات دبیران دوره متوسطه شهر تبریز از ارزشیابی مستمر در سال تحصیلی ۹۰-۹۱، پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی؛ دانشگاه تبریز